

Tűzoltó egyenruházat a dualizmus időszakában

A kiegészítést követően megnyílt a közjogi lehetősége a magyar tűzoltás rendszere újjászervezésének. A magyar nemzet azt viszonylag rövid időn belül társadalmi önszerveződés formájában valósította meg. A szervezeti keretek kialakítása után a módszerek, a képzés és a formai elemek egységesítésére került sor. Az egyenruházatot mutatja be szerzőnk.

MOTSZ

A polgári magyar állam időszakában a tűzoltás témája igazi nemzeti ügynek bizonyult, amelyben a társadalom különböző osztályaiba és rétegeibe tartozók fogtak össze a tűzoltás rendszerének társadalmi alapon megvalósításra kerülő kivitelezése érdekében. Állami feladatköröket telepítettek az Országos Tűzoltó Szövetséghez, ebből fakadóan pedig a szervezet tisztséget betöltő tagjainak felkészültségük, felszereltségük és rangrendszerük tekintetében is az állami rendszerhez kellett igazodniuk, amelyet kiválóan sikerült megvalósítani.¹

A Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség létrejöttével a tűzoltók álma valósult meg. Alapszabályát a Belügyminisztérium 1871. IX. 12-én látta el a jóváhagyási záradékkal.

Miután sikerült megalakítani az országos szövetséget, a tűzoltók egységesíthették módszereiket, versenyek rendezésével fokozhatták a gyakorlottságot, és mivel a szövetség szava többet ért a tűzvédelmi kiadásokkal foglalkozó önkormányzatoknál, mint a helyi testületeké, korszerű eszközök beszerzését eredményesen szorgalmazhatták.

Az egységesítés jegyében történt meg a tűzoltók egyenruházatának, rangjelzéseinek és felszereléseinek kialakítása is.

Egységes szabályozás

Egységes szabályozás keretében 1898-ban és 1908-ban került kiadásra A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség szervezeti, felszerelés és rangjelzési szabályzata.²

Szervezetileg a tűzoltó egységek — a meglévő létszámviszonyokhoz igazodva — szakaszokra (parancsnok +19 fő) és rajokra (parancsnok +4 fő) tagozódtak. A személyi állomány tiszti karra, altisztekre és legénységi állományra tagolódott. A tiszti karhoz tartoztak a parancsnokok, az alparancsnokok, a szakasz-parancsnokok (minden 20. ember után került egy kinevezésre), valamint a tisztviselők/segédtisztek, a titkárok, a pénztárnokok, a jegyzők, a szolgálatvezetők, a szertárnokok, valamint az orvosok, mérnökök, ügyészek. Megkülönböztetésül a rangfokozatuknak megfelelő sisakot, kéthangú jelzősíp³ tiszti baltát, a tűzrendészeti felügyelők rőzsekést és pallost viseltek.

Az altiszti karhoz tartoztak az őrparancsnokok (minden 19 ember élén), rajvezetők (minden 9. ember élén), örvezetők (minden 4. ember élén) Megkülönböztetésül a rangfokozatnak megfelelő sisakot, a beosztásuknak megfelelő felszerelést és kéthangú brémai csontsíp⁴ viseltek.

¹ PARÁDI Ákos — PARÁDI József: *Rendvédelmünk 1867-1945*. Budapest, 2006, Magyar Rendészettudományi Társaság. 77 p. HU-ISBN 963 06 0281 4. 31-50 p.

² A Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség által a magyarországi tűzoltótestületek számára megállapított szervezeti, egyenruházati, rangjelzési és föl-szerelési szabályzat. Budapest, 1898, Magyar Országos Tűzoltó Szövetség. 27 p.

³ Kéthangú jelzősíp: arannyal áttört vörös színű, zubbony felső gombjába gombolt rövid zsinóron függő sárgaréz, (tűzrendészeti felügyelőnél fehér fém).

⁴ Kéthangú brémai csontsíp: vörös színű, zubbony felső gombjába gombolt rövid zsinóron függő jelzőeszköz.

A légénységi állomány beosztás szerint a szivattyúsokból, a rendfenntartókból és a mászókból állt. Légénységi sisakot és egyenruházatot viseltek, felszerelésük különböztette meg őket egymástól.

Egyenruházat

Ennek megfelelően alakult az egyenruházat is, mely zubbonyból, nadrágból és sisakból, vagy sapkából állt a megfelelő egyéni felszerelésekkel kiegészítve.

A zubbony bő szabású, álló gallérral, hátul 3 karikás vitéz-kötésbe átmenő vörös teveszőr-zsinórral szegve készült. A tisztek gallérja színes beszövés nélküli arany zsinórral szegett volt. A zubbony mellén két (tiszteknél lent is) zsebfedővel ellátott külső zseb helyezkedett el, 5 domború sima sárga rézgomb díszítette, mely a tűzrendészeti felügyelőknél fehér fémből készült. Kiegészítésül a tisztek katonai nyakkravallót viseltek hozzá. Létezett téli és nyári változatban. A téli változat sötétkék posztóból készült, míg a nyári fehér csíkos kék vászonból.

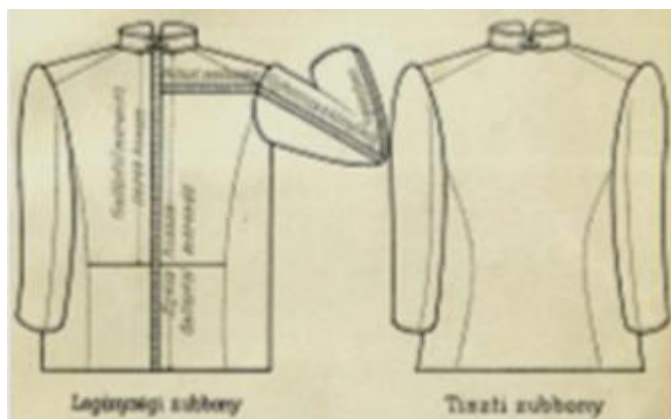

Tűzoltó zubbony

A nadrág, vagy pantalló mindkét oldalán függélyes metszésű zsebbel ellátott sima szabású nadrág volt. Ennek is volt téli és nyári változata. A téli a zubbonyal megegyező sötét-kék posztó, (tűzrendészeti felügyelőknél fekete) vörös paszpól⁵ betéttel, a nyári: fehér csinvat⁶ vászonból készült.

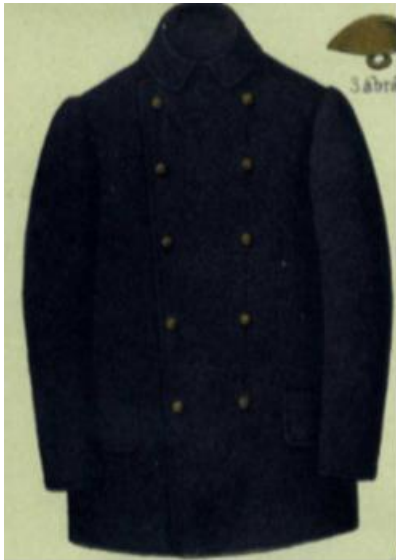
⁵ Paspól: kettő anyagszél közé varrt díszcsík

⁶ Csinvat: a sávolykötésű szövetek gyűjtőneve.

A kabát félcombig érő egyenes szabású, egyhátú egészében bélelt sötétkékszürke posztóból készült. 60-70 mm széles lehajtott gallérját tiszteknél fekete bársonnyal fedték. Mellén két sorban, 5-5, tiszteknél 6-6 féllapos sárga (tűzrendészeti felügyelőknél fehér) fémgommbal díszítették, mely állig gombolható volt. Mindkét oldalon felmetszéssel bírt (bal oldalt a balta számára), mely három sárga, illetve fehér kis fémgommbal volt begombolható. Mindkét oldalon egy fedővel ellátott zseb volt, a baloldalon lévő belső mellzseb nyitott.

A tűzoltó köpeny sötét, kékeszürke posztóból készült tér-den alul érő, volt 70-80 mm széles felhajtható bársonygallérral, elől két sorban, 6-6 féllapos sárga (tűzrendészeti felügyelőknél fehér) fémgommbal. Két oldalt fedővel ellátott zsebek-vel, hátul a deréknál két fémgombos szorítóval, lent pedig gombolható bemetszéssel bírt. Az ujjja 20 cm magasságig felhajtható volt.

Irodalom

A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség által a magyarországi tűzoltó-testületek számára megállapított szervezeti, egyenruházati, rangjelzési és felszerelési szabályzat. Budapest, 1898, Magyar Országos Tűzoltó Szövetség, 27 p.

Dr. Berki Imre igazgató
Katasztrófavédelem Központi Múzeuma
1105 Budapest, Martinovics tér 12.